

LOGIKAI GONDOLKODÁS FEJLESZTÉSE OTTHON

- gyűjtemény -

A későbbi önálló tanulás alapja, hogy a gyermekek tudjanak fogalmakban gondolkodni: főfogalom alá rendelni és főfogalmat megnevezni.

Az iskolaérett gyerekeknek már a következő **főfogalmakat** ismerniük kell: állat, gyümölcs, szerszám, jármű, virág, bútor, ennivaló. Példákat kell tudnia felsorolni, és a nehezebb feladatot is tudnia kell megválaszolni: -Miben egyforma az alma, körte és a banán?

Az alsó tagozatos gyerekeknek például a **környezetismeret tanulásához, megértéséhez, az értő olvasás fejlődéséhez** tudniuk kell fogalmakban gondolkodni, elvonatkoztatni.

A megfelelő fejlesztéssel a **felső tagozatos tanulók önálló tanulását is megalapozhatjuk**, tehát hosszú távban érdemes terveznünk, ha a gondolkodás fejlesztése a célunk.

A FOGALMI GONDOLKODÁS FEJLESZTÉSE

Folytasd a sort!

-Figyelj, kezdem a sort, folytasd! Körte, alma, banán. Minden gyereknek egy új szót kell hozzátenni, gyorsan haladunk, aki sokat gondolkodik, vagy már hallott szót mond, az kiesik.

Ilyen főfogalmak lehetnek: élelmiszer, növény, gyümölcs, zöldség, virág, állat, háziállat, vadállat, rovar, szerszám, jármű, játék, bútor, hangszer, foglalkozás, színek, tárgy, tulajdonság, sportág, ékszerek

Kakuktktojás

Az előbbi játék másik változata, amikor azt a szót keressük, ami nem illik a többi közé. Elegendő, ha négy szót adunk meg, kisebb gyerekeknél három is elég.

alma, körte, spenót, cseresznye
sakk, füzet, labda, lego
fecske, egér, golya, veréb
kutya, oroszlán, cica, tehén
tej, tea, fagyi, kakaó
méhecske, veréb, cica, szúnyog
rózsa, tölgy, tulipán, liliom

fekete, zöld, Lilla, sárga
teherautó, gördeszka, kerékpár, busz
iskolatáska, olló, harapófogó, kalapács
nadrág, öv, pulóver, ing
tanár, fiú, orvos, fodrász
gitár, hegedű, kotta, zongora
kanyaró, nátha, izomláz, mumpsz

Hol járunk, mit csinálunk?

A fogalmi gondolkodás fejlesztésének egyszerű játéka, mely a szókincs fejlesztésére is alkalmas.

A játékvezető mond egy fogalmat és a gyerekeknek olyan további fogalmakat kell találniuk, amelyek kapcsolódnak az elsőhöz. Fontos a gyorsaság, nincs gondolkodási idő.

Kisebb gyerekek fogalmai: iskolatáska, osztály, óvoda, orvosnál, kert, fürdőszoba, tévé, kirándulás, tűzoltó, fodrász, születésnap, Karácsony, állatkert, bevásárlás...

Nagyobb gyermekeknek ajánlott fogalmak: atomerőmű, kőkorszak, úrutazás, Egyiptom, Hannibál, ünnepek, bizonyítvány, zene, szabadidő, magány, társ, politika, család...

Fejezd be a gondolatom!

4-5 éveseknek

A fagyaltot nyaljuk, az almát....
A levest kanállal esszük, a tésztát...
Nappal világos van, éjszaka...
Az óriás magas, a törpe...
A nagymama öreg, az unoka....
Télen hideg van, nyáron...
A kakas kukorékol, az egér....
A kutjának négy lába van a csirkének...

Ez a játék az ellentétpárok gyakorlására is alkalmas!

5-7 éveseknek:

A hiányzó fogalmat kell megkeresni!

A siker öröm, a kudarc...
Örömmel tölt el a siker, bánattal a...
Egy ember személy sok ember együtt...
A halnak víz kell az élethez, az embernek...
Lent van a padló, fent...
Az óra ketyeg a csengő...
Mindennek van kezdete és..
A könyv papírból készül, a ruha...

A magasabb szintű gondolkodási funkciók szükségesek matematikából a nyitott mondatok, pótlások megértéséhez, az önálló szabályalkotás képességéhez.

Erre remek játék a klasszikus **Barchoba** játék, **Mire gondoltam?** vagy: **Találd ki, hogy ki vagyok!**

Igaz vagy hamis?

A gyerekeknek jól meg kell figyelni meg jól, amit mond. El kell dönteni, hogy igaz, vagy hamis

Nyáron esik a hó. Nyáron nem esik a hó. Nem nyáron esik a hó.

Kisebb gyerekeknek egyszerűbb megfogalmazásokat használhatunk:

Nyáron esik hó.
A nyári szünetben hógolyózz velem!
Iskola után jön az óvoda.
Az este van előbb, nem a reggel.
Télen eshet az eső.

A **"tagadás"** nagyon jó móka és roppant hatékony vele a fejlesztés:

Ősszel az iskola nem kezdődik el!
Télen soha nem esik a hó!
A Karácsony nem nyáron van!
A fecskék tavasszal nem repülnek el Afrikába!
A fecskék nem ősszel repülnek el Afrikába!
Nyáron nem esik az eső!
A hó nem nyáron esik!

Ha a rész - egész viszonyt szeretnénk értelmeztetni, nagyon jó mindenféle **puzzle** és **kirakójáték**. Ennek segítségével tudjuk majd a lényeget kiemelni.

Rakd össze! - Szedd szét!

A játék lényege az, hogy a felnőtt felsorolja a "részeket", s a gyerek megnevezi az "egészet".

Felnőtt: pikkely, uszony, farok
Gyermek: hal

Felnőtt: lábak, szőr, ugat,
Gyermek: kutya

Ennek ellenkezője, amikor az "egészet" nevezzük meg, s a gyerekeknek kell a "részeket" megnevezni.

OK-OKOZATI ÉS IDŐBELI ÖSSZEFÜGGÉSEK FELISMERÉSÉRE ÉS FEJLESZTÉSÉRE.

Az iskolában a többlépcsős szöveges feladatok megoldásánál, az időbeli tájékozottság (hét napjai, hónapok sorrendje) fejlesztésénél van rá szükség, vagy amikor a szövegértés dolgozatban sorrendbe kell állítani a mese történéseit, a szöveg szakaszait.

Tiéd az utolsó szó!

Hiányos mondatokat kell a gyerekeknek befejezniük időbeli, ok-okozati összefüggések alapján.

4-6 éveseknek:

Ősszel érik a ...
Ősszel lehullnak a fákról a...
A pohárból vizet
Télen gyakran hull a...
A háziállatok közé tartozik...
A csapból folyik a...
Minden gyerek óvoda után megy...
A nyár után jön az...
Ma kedd van, holnap lesz...
Aki beteg az ne menjen óvodába/iskolába, mert...
Az anyu anyukája az én...
A szagokat érzem az...
Esett az eső ezért most minden...
A magas ellentéte...

Régen volt, hogy is volt?

A felnőtt mond egy mondatot, s utána feltesz egy kérdést.

Tegnap az udvaron játszottam.
-Hol játszottam tegnap?
-Mikor játszottam az udvaron?
-Mit csináltam tegnap az udvaron?

A Matyi jele az alma.
Az óvó néni megdicsérte Kittit a foglalkozáson.

7 - 9 éves korú gyermekek számára:

A játék lényege, hogy amikor egy mondaton belül "több dolog történik", s ezek közül kérdezzük rá csak egy részösszefüggésre, értelmeztetve vele a történeteket.

A születésnapomra sok vendéget hívtam, ezért a nagyasztalt kellett kinyitnunk, hogy mindenki kényelmesen elférjen.

-Hogyan lett mindenkinek helye a születésnapomon?